

**KONANIE O NÁVRAT DIEŤAŤA PODĽA DOHOVORU
O OBČIANSKOPRÁVNÝCH ASPEKTOCH
MEDZINARODNÝCH ÚNOSOV DETÍ V SLOVENSKEJ
REPUBLIKE**

ALENA MÁTEJOVÁ

Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Slovenská republika

Abstract in original language

Slovenská republika ako zmluvný štát Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a členský štát Európskej únie plní záväzky v boji proti neoprávnenému premiestneniu alebo zadrživaniu dieťaťa. Základným cieľom medzinárodných nástrojov v tejto oblasti je účinný boj, spočívajúci v kvalifikovanom, jednotnom a rýchlom rozhodovaní súdnych orgánov zmluvných štátov za účelom faktického návratu dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu. Príspevok sa zaoberá niektorými aspektmi aktuálneho konania o návrat maloletého dieťaťa neoprávnene premiestneného alebo zadrživaného v Slovenskej republike.

Key words in original language

Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí; Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003; Občiansky súdny poriadok; neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa; mediácia - konanie o návrat dieťaťa.

Abstract

The Slovak Republic as a signatory state of the Convention on the Civil Aspect of International Child Abduction and as a member state of the European Union fulfils its obligations in the struggle against the wrongful removal and retention of a child. The fundamental goal of international instruments in this area is an effective struggle consisting of qualified, unified and prompt decision making of the judicial authorities of signatory states to secure factual return of a child to the state of its habitual residence. The contribution is dealing with some aspects in the actual child-return proceeding wrongfully removed or retained in the Slovak Republic.

Key words

Convention on the civil aspects of international child abduction; Council Regulation (EC) No. 2201/2003; Code of Civil Procedure; wrongful removal or retention of a child; mediation- child-return proceeding.

Ratifikáciou Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej v texte len „Dohovor o únosoch“)¹, sa Slovenská republika pripojila k tým zmluvným štátom², ktoré sa snažia na medzinárodnej úrovni chrániť deti pred škodlivými účinkami ich neoprávneného premiestnenia alebo zadržavania a za týmto účelom zabezpečiť okamžitý návrat maloletých detí do štátu ich obvyklého pobytu. Neustále narastajúci počet „cezhraničných prípadov“ únosov detí, predstavuje vážny právny, ale svojimi dôsledkami tiež širší sociálny problém, keďže vždy sú jeho faktickými obeťami bezbranné deti. Rodič premiestni maloleté dieťa do iného štátu (väčšinou ide o jeho domovský štát)³ s cieľom dosiahnuť vydanie rozhodnutia o opatrovníctve k dieťaťu a tým aj legalizáciu svojej faktickej situácie. V čase vypracovania Dohovoru o únosoch prevládali prípady, kedy „únoscom“ dieťaťa bol častejšie otec, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti. Za ostatné roky sa situácia výrazne zmenila a každoročne narastá počet prípadov, kedy v zmysle ustanovení Dohovoru o únosoch matka dieťaťa je jeho „únoscom“. Podobný scenár možno vidieť aj v aplikačnej praxi v Slovenskej republike. Vychádzajúc zo štatistických údajov, z celkového počtu prípadov medzinárodných únosov detí riešených prostredníctvom Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže („ďalej v texte len „Centrum“)⁴, približne jedna tretina z nich sú prípady, keď rodič - slovenský štátny občan žijúci v zahraničí (častejšie ide o matky), vycestuje spolu s dieťaťom na územie Slovenskej republiky bez súhlasu druhého rodiča (otca) dieťaťa so zmenou obvyklého pobytu dieťaťa⁵. Nakoľko väčšina z nich má výrazné rodinné väzby a často krát aj trvalý pobyt na území

¹ Dohovor bol podpísaný dňa 28.12.1992 a podpis bol uznaný pre Slovenskú republiku s účinnosťou od 1.1.1993. Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas s ratifikáciou tohto dohovoru dňa 15.6.2000, platnosť nadobudol dňa 1.2.2001. Dohovor je publikovaný v Zbierke zákonov ako Oznamenie Ministerstva zahraničných vecí SR č. 119/2001 Z. z.

² Aktuálne 81 zmluvných štátov dohovoru, www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=24

³ Bez súhlasu druhého rodiča s vycestovaním dieťaťa, so zmenou jeho obvyklého pobytu, prípadne aj napriek zákazu príslušných orgánov štátu obvyklého pobytu maloletého dieťaťa za podmienok uvedených v Dohovore o únosoch

⁴ Ústredný orgán Slovenskej republiky podľa čl. 6 Dohovoru o únosoch a podľa čl. 55 písm. a),b),e) Nariadenia Brusel II bis, pôsobnosť vymedzená v ustanovení § 74 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších právnych predpisov

⁵ Napr., kým v roku 2002 Centrum evidovalo 7 prípadov zo SR do zahraničia a 3 prípady zo zahraničia do SR, už v roku 2005 – bolo 37 prípadov zo SR do zahraničia a 15 prípadov zo zahraničia na územie SR, v roku 2007 - 73 prípadov zo SR do zahraničia a 30 prípadov zo zahraničia na územie SR, v roku 2008 - 107 prípadov zo SR do zahraničia a 52 prípadov zo zahraničia na územie SR

Slovenskej republiky, ihneď po príchode sa snažia získať rozhodnutie slovenského súdu o zverení dieťaťa do svojej výlučnej osobnej starostlivosti. Konajú tak v presvedčení, že im bude v Slovenskej republike poskytnutá právna ochrana slovenskými orgánmi ako občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na tomto území. Dohovor o únosoch je medzi členskými štátmi EÚ⁶ doplnený o niektoré ustanovenia Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej v texte len „Nariadenie Brusel II bis“)⁷. Proklamované sú ciele Dohovoru o únosoch a to zabrániť rodičovskému únosu dieťaťa medzi členskými štátmi, a pokiaľ k tomu predsa len dôjde, zabezpečiť okamžitý návrat dieťaťa do členského štátu jeho pôvodu. Pravidlá Nariadenia Brusel II. bis majú prednosť pred normami Dohovoru o únosoch vo vzťahoch medzi členskými štátmi, ako aj pred vnútroštátnymi právnymi normami vo veciach, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie.

NIEKOĽKO ASPEKTOV TÝKAJÚCICH SA KONANIA O NÁVRAT MALOLETÉHO DIEŤAŤA PREMIESTNENÉHO ALEBO ZADRŽIAVANÉHO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE DO ŠTÁTU JEHO OBVYKLÉHO POBYTU

Vo vnútroštátnom právnom poriadku Slovenskej republiky stále absentuje špecifická právna úprava, týkajúca sa súdneho konania o návrat maloletého dieťaťa, ako napr. procesná úprava v Českej republike.⁸ Hoci Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vyvíjalo aktivity smerujúce k implementácii Dohovoru o únosoch do vnútroštátneho právneho poriadku už počas jeho ratifikačného procesu a pripravilo k nemu Návrh komplexného vykonávacieho zákona, návrh nenašiel potrebnú legislatívnu podporu. Snaha o čiastkovú vnútroštátnu hmotnoprávnu úpravu sa premietla do Zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej v texte len „ZR“) tým, že dohoda o vystaňovaní dieťaťa do cudziny je považovaná za tak podstatnú vec pri výkone rodičovských práv a povinností, že vystaňovanie dieťaťa do cudziny je vyjadrené explicitne formou demonštratívneho výpočtu skutočností v ustanovení § 35 ZR⁹. Ako vyplýva aj z dôvodovej správy k § 35 ZR, vo veciach vystaňovania maloletého dieťaťa do cudziny je potrebné,

⁶ Okrem Dánska – článok 2 ods. 3 nariadenia

⁷ Platné pre Slovenskú republiku od 1.3.2005

⁸ Konanie o návrat maloletého dieťaťa vo veciach medzinárodných únosov detí ust. § 193 a – 193e Zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád v znení neskorších predpisov

⁹ Rozhodovanie súdu pri nezhode rodičov – „Ak sa rodičia nedohodnú o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vystaňovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o správe majetku maloletého dieťaťa, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a o príprave na budúce povolanie, rozhodne na návrh niektorého z rodičov súd.“

aby súd skúmal, či nie sú danom prípade splnené podmienky pre aplikáciu Dohovoru o únosoch.¹⁰ Súd Slovenskej republiky nateraz postupujú v konaní o návrat maloletého dieťaťa neoprávnene premiestneného alebo zadržávaného v Slovenskej republike do štátu jeho obvyklého pobytu (ďalej v texte len „konanie o návrat dieťaťa“) podľa vyššie uvedených medzinárodných noriem¹¹, pričom primerane uplatňujú vnútroštátne procesné právo. Žiadosť o návrat maloletého dieťaťa môže byť podaná len v rámci mechanizmu administratívnej spolupráce ústredných orgánov podľa Dohovoru o únosoch. I napriek tomu, že tento Dohovor sa nesnaží zaviesť výhradný systém a flexibilita je daná aj možnosťou priameho podania žiadosti (návrhu) o návrat dieťaťa na vnútroštátne orgány štátu, kde sa dieťa nachádza, postup podľa článku 29 Dohovoru o únosoch sa v Slovenskej republike aplikovať nedá¹². Žiadateľ sa primárne so žiadosťou o návrat dieťaťa zo Slovenskej republiky obráti na svoj domovský ústredný orgán, ktorý zašle návrh a doklady do Centra postupom podľa Dohovoru.¹³ Po doručení žiadosti sa Centrum najskôr snaží dosiahnuť dobrovoľný návrat maloletého dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu¹⁴. Za účelom zmierlivého riešenia veci, formou neformálneho pohovoru s rodičom „únoscom“, príp. stretnutia oboch strán sporu v sídle Centra, sa využívajú vhodné prostriedky na dosiahnutie dobrovoľného návratu bez začatia súdneho konania. Podľa § 99 ods.1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte len „OSP“) súd môže odporučiť účastníkom konania, aby sa pokúsili o zmier mediáciou. Od účinnosti zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii, sa spory, ktoré vznikajú aj z rodinnoprávnych vzťahov môžu riešiť mediáciou. Mediácia je mimosúdna činnosť, pri ktorej osoby zúčastnené na mediácii pomocou mediátora riešia spor, ktorý vznikol z ich zmluvného alebo iného právneho vzťahu.¹⁵ S cieľom maximálne eliminovať počet súdnych konaní sa predpokladá, že v blízkej budúcnosti Centrum zrealizuje pilotný projekt mediácie s využitím skúseností zo zmluvných štátov, ktoré už mediáciu realizujú (napr. aj Česká republika).

¹⁰ Pozri SVOBODA, J., FICOVÁ, S.: Zákon o rodine, Komentár, Judikatúra, súvisiace predpisy a vzory rodinnoprávnych podaní, Bratislava, EUROUNION 2005, s. 96, ISBN 80-88984-76-9

¹¹ Pozri čl. 1 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky

¹² Pozri Výkladová správa k Dohovoru o únosoch od Elisy Peréz-Vera bod 139, čl. 29 <http://hcch.e-vision.nl/upload/exp128.pdf>

¹³ Čl. 8, čl 24 ods. 1, čl. 27 Dohovoru o únosoch

¹⁴ V súlade s čl. 7 ods. 2 písm. c) Dohovoru o únosoch

¹⁵ Pozri MAZÁK, J. et al: Základy občianskeho procesného práva, Tretie podstatne prepracované a doplnené vydanie, Bratislava, IURA EDITION 2007, s. 123 -124, ISBN 978-80-8078-145-3

Ak sa nepodarí vec ukončiť formou dohody, návrh o návrat dieťaťa je postúpený na súd prostredníctvom Centra (ak navrhovateľ žiada v konaní o ustanovenie advokáta ex offo¹⁶) alebo advokátom, ktorého navrhovateľ písomne splnomocnil, aby ho v danom konaní zastupoval. Na konanie o návrat dieťaťa je podľa ust. § 9 ods. 1 OSP vecne príslušný okresný súd, ktorý koná a rozhoduje samosudcom. Na konanie o odvolaní je príslušný nadriadený krajský súd (§ 10 ods. 1 OSP). Práve zložitost' a povaha prípadov medzinárodných únosov detí, nevyhnutnosť špecializácie sudcov a skúsenosti z iných štátov, viedli k tomu, že konania vo veciach o návrat dieťaťa neoprávnené premiestneného alebo zadržovaného sa skoncentrovalo na špecializované súdy. S účinnosťou od 1.1.2009¹⁷ je na konanie o návrat maloletého dieťaťa miestne príslušný Okresný súd Bratislava I, ktorého obvodom je celé územie Slovenskej republiky. Na konanie o odvolacích prostriedkoch je príslušný Krajský súd v Bratislave. Podľa ust. § 10a OSP na konanie o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako odvolacích súdov a o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov je vždy funkčne príslušný Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Konanie o návrat dieťaťa v zmysle článku 3 Dohovoru o únosoch, sa nepovažuje za konanie o starostlivosti súdu o maloletých¹⁸, nie je rozhodovaním o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného z rodičov. Ide o špecifické konanie týkajúce sa maloletého dieťaťa, pričom cieľom tohto konania je obnoviť pôvodný stav, tzv. status quo a tým umožniť príslušnému orgánu v štáte obvyklého pobytu maloletého dieťaťa, aby rozhodol vo veci starostlivosti o maloleté dieťa.¹⁹ Konanie sa začína len na návrh. Návrh podáva ten, koho opatrovnícke právo bolo porušené podľa právneho predpisu štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním (navrhovateľ). Súd má v súlade s čl. 2 druhá veta a s čl. 11 Dohovoru o únosoch²⁰ konať vo veci urýchlene a tak, aby v záujme ochrany dieťaťa pred negatívnymi účinkami neoprávneného premiestnenia alebo zadržania vydal rozhodnutie do 6 týždňov odo dňa začatia konania. V praxi súdov spôsobuje striktné dodržanie tejto lehoty vážne problémy, ak sa majú dodržať všetky zákonné podmienky v konaní podľa OSP.

¹⁶ Podľa ust. § 30 OSP

¹⁷ Zákon č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

¹⁸ Podľa ust. § 176 Občianskeho súdneho poriadku - OSP

¹⁹ Napr. V odôvodnení Uznesenia Krajského súdu v Prešove č.k. 4 CoP20/2009 alebo Uznesenia OS Bratislava č.k. 1/P/5/2009-163

²⁰ Článok 11 ods. 3 Nariadenia Brusel II bis.

Úlohou súdu v danom konaní je posúdiť skutočnosti, či došlo k neoprávnenému premiestneniu alebo zadržaniu dieťaťa v zmysle článku 3 Dohovoru o únosoch,²¹ vo vzťahu k členským štátom EÚ aj v spojení s čl. 2 ods. 11 Nariadenia Brusel II bis. V rámci dokazovania by sa mal súd zamerať na nasledovné skutočnosti:

1. obvyklý pobyt dieťaťa bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením alebo zadržaním
2. existenciu opatrovnickeho práva podľa právneho priadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním.²³
3. skutočný výkon opatrovnickeho práva spoločne alebo samostatne alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.²⁴

Dohovor o únosoch špecifikuje,²⁵ kedy súd nariadi návrat dieťaťa a po splnení akých podmienok návrat dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu nariadiť nemusí. Vo vzťahu k členským štátom EÚ sa okrem Dohovoru o únosoch použije aj Nariadenie Brusel II bis²⁶. Príslušné súdy rozhodujú v konaniach o návrat dieťaťa uzneseniami podľa ust. §176 ods.2 a ust. § 223 OSP.

Pri hodnotení okolností uvedených v čl. 13 Dohovoru o únosoch súd berie do úvahy všetky informácie o sociálnom zázemí dieťaťa v štáte jeho obvyklého pobytu. Súčinnosť súdu poskytuje Centrum v rozsahu svojej pôsobnosti, ktoré v konaní o návrat dieťaťa nemá žiadne procesné postavenie. Na základe žiadosti Centra, súd poskytne informácie

²¹ Premiestnenie alebo zadržanie sa považuje za neoprávnené, ak

- a) je porušením opatrovnickeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne alebo samostatne podľa právneho priadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním a
- b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne alebo samostatne alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.

Opatrovnicke právo uvedené v písmene a) možno nadobudnúť najmä priamo zo zákona alebo na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu, alebo na základe dohody platnej podľa právneho poriadku tohto štátu.

²³ Čl. 5 a) Dohovoru o únosoch

²⁴ Čl.2 ods. 11 Nariadenia Brusel II bis.

²⁵ Pozri čl. 12,13,20 Dohovoru o únosoch

²⁶ Pozri čl. 11 a čl 42 Nariadenia Brusel II bis.

o aktuálnom stave konania v rozsahu potrebnom na podanie správy Centra ústrednému orgánu štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Skutočnosti uvedené v čl. 13 písm. a) a b) Dohovoru o únosoch, preukazuje, teda dôkazné bremeno nesie osoba, ktorá nesúhlasí s návratom maloletého dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu, pričom táto osoba nemusí byť nevyhnutne „únosca dieťaťa“. Riešenie sa obmedzuje len na určenie všeobecnej právnej zásady, že ten kto sa domáha určitej skutočnosti (práva), musí ju aj dokázať.²⁷ Z hľadiska judikatúry v Slovenskej republike v súčasnosti nie sú porovnateľné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej v texte len „NS SR“) týkajúce sa prípadov neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania maloletého dieťaťa v Slovenskej republike. Doposiaľ existuje jediné rozhodnutie NS SR, ktorý rozhodol o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora SR²⁸ proti rozsudku okresného súdu a uzneseniu krajského súdu o nariadenie návratu dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu tak, že obe rozhodnutia zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu. V tomto rozhodnutí je judikovaný o. i. obvyklý pobyt dieťaťa, ako aj aplikácia ustanovenia čl. 13 Dohovoru o únosoch.²⁹ NS SR sa nestotožnil so závermi odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa o nepreukázaní výnimiek z nariadenia návratu dieťaťa, pretože oba súdy nesprávne aplikovali čl. 13 Dohovoru o únosoch³⁰. Podľa NS SR musia súdy vychádzať z čo najstarostlivejšieho zistenia skutkového stavu veci. To znamená, že z hľadiska aplikácie ustanovenia článku 13 Dohovoru o únosoch, eliminujúce dôvody návratu dieťaťa do miesta bydliska otca, musia byť zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby hrozba vážneho nebezpečenstva fyzickej alebo duševnej ujmy, prípadne neznesiteľná situácia z prikázaného návratu, boli čo najvyššou mierou pravdepodobnosti vylúčené a obdobne, aby čo najúplnejšie boli ozrejmene taktiež všetky okolnosti, z ktorých by bolo možné usudzovať na skutočný postoj otca k maloletému a jeho pobytu na Slovensku. S ohľadom na vyššie uvedené je pre Slovenskú republiku inšpiratívna česká právna úprava vzťahujúca sa na zákaz dovolania vo veciach medzinárodných únosov detí podľa Dohovoru o únosoch a Nariadenia Brusel II bis. Podľa súčasnej právnej úpravy v Slovenskej republike sa možnosťou uplatnenia mimoriadnych opravných prostriedkov marí účel konania o neoprávnenom

²⁷ Pozri Výkladová správa k Dohovoru o únosoch od Elisy Peréz-Vera bod 114 <http://hcch.e-vision.nl/upload/exp128.pdf>

²⁸ Nejde o vec upravenú Zákonom o rodine, ale o vec vyplývajúcu z právnej úpravy Dohovoru o únosoch

²⁹ Uznesenie NS SR č.k. 2M Cdo 23/2008 z 30.06.2009

³⁰ Okresný súd po vykonanom dokazovaní nariadil, že dieťa sa má vrátiť do krajiny obvyklého pobytu a krajský súd napadnuté rozhodnutie okresného súdu potvrdil. V odôvodnení uviedol, že predmetom konania bolo len rozhodnúť o návrhu o návrat dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu. To znamená obnoviť pôvodný stav, ktorý matka dieťaťa porušila tým, že sa s dieťaťom nevrátila na územie VB, ktoré je obvyklým pobytom dieťaťa.

premiestnení alebo zadržaní dieťaťa, keďže dôjde k neprijateľnému predĺženiu súdneho konania. Zdlhávové konanie vyvolané rôznymi obštrukciami rodiča, má negatívny dopad na dieťa a v konečnom dôsledku ho vôbec nechráni pred škodlivými účinkami takéhoto neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

Otázka trov konania a výdavkov spojených s konaním o návrat dieťaťa je dôležitým aspektom, ktorý by som chcela v krátkosti zmieniť. V súčasnosti aj tu súdy využívajú analógiu pri rozhodovaní. Vo väčšine prípadov preto postupujú podľa ust. § 146 ods. 1 písm. a) OSP a rozhodnú, že v konaní žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania aj napriek tomu, že konanie možno začať len na návrh. V minulosti súdy postupovali aj podľa ust. § 150 OSP a z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nepriznal náhradu trov konania, keďže išlo o konanie týkajúce sa maloletého dieťaťa. Čo sa týka nákladov spojených s účasťou právnych zástupcov alebo so súdnym konaním, Slovenská republika uplatnila výhradu že ich nebude znášať okrem tých, ktoré možno uhradiť zo systému právnej pomoci alebo právneho poradenstva. Po nariadení vrátenia dieťaťa alebo vydaní rozhodnutia týkajúceho sa práva styku podľa tohto dohovoru môžu podľa Dohovoru o únosoch justičné alebo správne orgány uložiť osobe, ktorá odňala alebo zadržala dieťa alebo zabránila výkonu práva styku, aby zaplatila nevyhnutné výdavky, ktoré vynaložil žiadateľ alebo boli vynaložené v jeho prospech, vrátane cestovných výdavkov, akýchkoľvek nákladov alebo platieb vynaložených na lokalizáciu dieťaťa, nákladov právneho zastúpenia žiadateľa a nákladov návratu dieťaťa³¹.

Výkon rozhodnutia o návrat dieťaťa je upravený len v ust. § 273a OSP a to tak, že sa použijú primerane ustanovenia týkajúce sa rozhodnutia o výchove maloletých detí.³² Ak výzva súdu zostane bezvýsledná, súd vykoná v súčinnosti so štátnymi orgánmi odňatie dieťaťa tomu, u koho nemá byť a zabezpečí jeho odovzdanie tomu, komu má byť podľa rozhodnutia vrátené alebo komu bolo podľa rozhodnutia zverené.³³ Ide o výkon rozhodnutia obligatórny odňatím dieťaťa bez ukladania pokút.. Výzva súdu rodičovi, súčinnosť s orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí, obcou smerujúce k dobrovoľnému plneniu povinností nie sú pre tieto prípady jasne špecifikované v iných právnych normách. I napriek tomu, že sa v Slovenskej republike doteraz fakticky nezrealizoval žiadny výkon rozhodnutia o návrat dieťaťa, v právnej úprave absentuje zapojenie ďalších zložiek, aby priebeh výkon rozhodnutia v čo najmensej možnej miere traumatizoval dieťa.

³¹ Článok 26 ods. 2 a ods 3 Dohovoru o únosoch

³² Ust. § 272 a 273 ods. 2 a 3 OSP

³³ Ust. § 273a ods. 2 OSP

Literature:

- Mazák, J. et al: Základy občianskeho procesného práva, Tretie podstatne prepracované a doplnené vydanie, Bratislava, IURA EDITION 2007, s. 123-124, ISBN 978-80-8078-145-3.
- Svoboda, J., Ficová, S.: Zákon o rodine, Komentár, Judikatúra, súvisiace predpisy a vzory rodinnoprávných podaní, Bratislava, EUROUNION 2005, s. 96, ISBN 80-88984-76-9.
- Výkladová správa k Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí od Elisy Pérez-Vera, dostupné na internete: <http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf>
- Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (z 25. októbra 1980); Ozn. MZV SR č. 119/2001 Z.z.
- Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Ústavný zákon NR SR č. 460/ 1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občianský súdny rád
- Zákon č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov
- Uznesenie NS SR č.k. 2M Cdo 23/2008 z 30.06.2009

Contact – email

alena.matejova@cipc.gov.sk